

AkzoNobel Position Paper: Zoutwinning

Aan: Voorzitter & Leden VKC voor Economische Zaken en Klimaat
Betreft: Rondetafelgesprek Zoutwinning, 12 september 2018

1. Samenvatting

Zout is de basis voor duizenden onmisbare producten. Diverse chemische clusters zijn 100% afhankelijk van zout van AkzoNobel Specialty Chemicals. De afgelopen 100 jaar zoutwinning kent vele hoogtepunten maar er zijn ook dingen niet goed gegaan. Zo wordt onze recente geschiedenis in Hengelo helaas gekleurd door lekkages in het boorterrein. Dit betreuren wij zeer en wij lossen deze problemen op. Met een eenvoudiger en kleiner netwerk dat voldoet aan de nieuwste ontwerp- en onderhoudsstandaarden met een intensief inspectie- en preventief onderhoudsprogramma hebben wij weer een stabiel netwerk dat klaar is voor de toekomst. Wij willen graag met onze kennis en ervaring blijvend een essentiële bijdrage leveren aan de energietransitie en de Nederlandse (en Europese) chemische (maak) industrie.

2. Inleiding

Dit gehele jaar staan wij stil bij 100 jaar zoutwinning in Nederland. Honderd jaar geleden sloeg een Twentse boer een waterput, maar kreeg zout in plaats van zoet water. Deze gebeurtenis luidde het begin in van de zoutwinning in Nederland.

AkzoNobel Specialty Chemicals is uitgegroeid tot één van de grootste zoutfabrikanten ter wereld. In Nederland zijn wij actief in Twente bij Hengelo en in Groningen in Delfzijl en bij Winschoten en Zuidwending. Ook winnen wij zout in het Deense Mariager en met een partner in het Spaanse Súa.

Het merendeel van het gewonnen zout wordt verwerkt tot hoogwaardig vacuüm zout dat geschikt is voor de hedendaagse chloor-industrie. Hiermee staat de zoutproductie aan het begin van de zout-chloor-kunststoffen waardeketen.

3. Belang van zout

Zout is onmisbaar voor je voeding en je lichaam, voor het maken van medicijnen, veiligheid op de weg en schoon drinkwater. Zout is bovenal de basis voor duizenden producten die we vandaag in onze moderne maatschappij niet meer willen missen. Het gaat dan bijvoorbeeld om moderne kunststoffen voor de bladen van windmolens en voor lichtere auto's. Ook voor de productie van aluminium, zonnepanelen en isolatiemateriaal voor onze huizen is zout een onmisbare grondstof. Daarnaast hebben de zoutactiviteiten een belangrijke economische waarde voor Nederland en de regio's waar wij actief zijn.

- Chloor en loog zijn essentiële bouwstenen voor de chemie en zit in meer dan 60% van de producten van de chemische industrie. AkzoNobel Specialty Chemicals levert 30% van het chloor en loog voor de Noordwest-Europese chemische industrie. Diverse chemische clusters zijn 100% afhankelijk van zout van AkzoNobel Specialty Chemicals (o.a. in Nederland: Rotterdam, in Duitsland: Leverkusen, Frankfurt, Uerdingen, Dormagen, in Noorwegen: Rafnes, in België: Tessenderlo).
- De zoutwinningsactiviteiten van AkzoNobel Specialty Chemicals in Twente en Groningen zorgen in Nederland voor een directe werkgelegenheid van rond de 900 directe en 3000 indirecte banen. Zo gaan er bijvoorbeeld vanuit de Container Terminal Twente per dag 20 containers met

zoutproducten de hele wereld over, rijden er 100 vrachtwagens per dag naar Duitsland, België en Frankrijk en vertrekken dagelijks 3 à 4 zoutboten voor transport. Daarnaast is met de verwerking van zout naar chloor en loog in onze fabrieken in Rotterdam ook veel directe en indirecte werkgelegenheid gemoeid.

4. Herstel van vertrouwen

De zoutwinningshistorie van 100 jaar in Nederland kent veel hoogtepunten, maar er zijn ook dingen niet goed gegaan. Zo wordt onze recente geschiedenis in Hengelo helaas gekleurd door lekkages in het boorterrein. Wij betreuren dit zeer. Van ons mag verwacht worden dat wij alle problemen oplossen: zowel wat betreft de infrastructuur van onze zoutwinning als met de mensen die schade of hinder hebben ondervonden. De afgelopen jaren is op meerdere terreinen actie ondernomen om alle aspecten van de zoutwinning naar een hoger niveau te tillen, in lijn met de laatste maatschappelijke en technische inzichten.

- In Twente zijn grote delen van het leidingwerk vervangen of vernieuwd om nieuwe lekkages te voorkomen. Er ligt nu een eenvoudiger en kleiner netwerk met nieuwe hoofdleidingen: van 175 kilometer is het netwerk teruggebracht tot beneden de 100 kilometer. Dit leidingwerk voldoet nu aan de nieuwste ontwerp- en onderhoudsstandaarden en hierop wordt een intensief inspectie- en preventief onderhoudsprogramma toegepast. Wij hebben nu weer een stabiel netwerk dat klaar is voor de toekomst.
- Oude niet meer in gebruik zijnde putten in Twente zijn getest op lekkages. Bij de putten waar in het verleden lekkages hebben plaatsgevonden, is milieukundig onderzoek verricht. In overleg met betrokken overheden vinden (sanerings) maatregelen plaats.
- Dieselolie wordt gebruikt als mijnbouwkundige hulpstof voor optimale controle over de ontwikkeling van de caverne. Wij onderschrijven de ambitie om alternatieven voor dieselolie te ontwikkelen en zoeken actief naar alternatieve hulpstoffen. We bespreken met SodM alle opties voor het beste alternatief per situatie.
- In Twente is een seismisch meetnetwerk aangelegd waarmee cavernes 24/7 gemonitord worden. In Noord-Groningen hebben AkzoNobel en het KNMI een ondergronds meetnetwerk aangelegd om een nauwkeuriger beeld te verkrijgen van de geologische bewegingen in het gebied en mogelijke oorzaken hiervan. Dit meetnetwerk is inmiddels operationeel.
- Voor definitief buiten gebruik gestelde cavernes, waarvoor dus ook in de toekomst geen hergebruik voorzien is, stellen wij in lijn met de Mijnbouwwet een abandonneringsplan op. Momenteel vindt met SodM overleg plaats over de technische detaillering en de planning.
- Al deze maatregelen nemen wij in nauw overleg met bewoners uit de omgeving, de landeigenaren, de provincie, gemeenten en de toezichthouder SodM. Mensen die schade hebben ondervonden van de lekkages worden gecompenseerd. Wij hechten zeer aan een open, transparante en goede relatie met de omwonenden en andere stakeholders.

5. Duurzaamheid en innovatie

Voor AkzoNobel Specialty Chemicals staan duurzaamheid en innovatie centraal. We zijn er trots op dat we de afgelopen 12 jaar in de top 10 van de Dow Jones Sustainability Index (DJSI) hebben gestaan, in 2017 eindigden we op de eerste plaats binnen de Chemicals Industry Group.

Onze verantwoordelijkheid gaat niet alleen over verleden en heden, maar gaat ook over de toekomst. Met de technieken van vandaag kunnen we niet alleen de veiligheid van de mijnbouw waarborgen, maar kunnen en willen we ook een bijdrage leveren aan een duurzame toekomst.

- We onderzoeken of we lege zoutcavernes kunnen inzetten voor de energietransitie door ze te gebruiken om er bijvoorbeeld groene energie van windmolens of waterstof in op te slaan.

- Voor het produceren van zout gebruiken we stoom. Dat werd vroeger opgewekt door het gebruik van gas- of oliegestookte centrales, maar tegenwoordig gebruiken we daarvoor ook de warmte die vrijkomt bij het verbranden van afval. Daarnaast gebruiken we ook steeds meer windenergie.
- Naast Chemie Park Delfzijl is mede op initiatief van AkzoNobel Specialty Chemicals een tankstation voor waterstof geopend. Bij dit station kunnen twee bussen van vervoersmaatschappij Qbuzz, die rijden in Groningen en Drenthe, groene waterstof tanken. Het aantal waterstofbussen wordt uitgebreid naar twintig.
- AkzoNobel Specialty Chemicals en Gasunie bundelen de krachten en onderzoeken de mogelijkheden voor grootschalige conversie van duurzame elektriciteit in groene waterstof op het Chemie Park Delfzijl. De waterstof zal ingezet worden voor de verdere verduurzaming van de chemische industrie, energievoorziening en voertuigen.
- Met Covestro en andere partijen onderzoeken we hoe we zout kunnen recycleren.